

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nova, imenitna uredba.

V malih tednih bode sklep na srednjih šolah. Kakor pa je sedaj navada, godi se ob enem že tudi začetek na njih, t. j. vzprejemajo se učenci že za prihodnje leto v prvi razred. Čemu je to dobro, nam sicer ni jasno, izlasti še za to ne, ker se konča na ljudskih šolah, tistih na kmetih, še veliko pozneje šolsko leto. To vzprejemanje more torej, če komu, prinesiti le koristi otrokom, ki se učé na mestnih šolah, tedaj iz velike večine samo mestnim.

Le-ti se oglašujejo tudi pridno, to se pravi, oglašijo se otrok že o konci leta toliko, da ne ostane več veliko prostora za one, ki se oglašijo pozneje, v jeseni. Ker pa se otrok ne vzprejme v prvi razred na kako srednjo šolo brez poskušnje, razšteje si človek lahko na prste, kateri da so v tem na boljsem — tisti v jeseni težko.

Ker so naša mesta nam v vsem nasproti, imajo po takem tudi gledé srednjih šol naši nasprotniki veliko ležjo pot, da spravijo svoje otroke v šole, katerih ne plačujejo oni, ampak kmet in torej pri nas slov. kmečko ljudstvo. Ali da bi še bilo samo to! Na naših srednjih šolah je doslej vse samo nemško in preskušnje za to, kateri fantič da že kaže za na srednjo šolo, vršé se tudi samo v nemškem jeziku, zato je skorej pravi čudež, če se posreči še kakemu kmečkemu fantiču, da zleze v prvi razred kake srednje šole.

Temu pa se opomore letos lahko in sicer na c. kr. gimnaziji v Mariboru. Na dolgo in neprestano trkanje naših gg. poslancev je namreč vis. c. kr. naučno ministerstvo odredilo, da se odpre že za prihodnje leto prva slov. vzporednica na tem učilišči. Eden oddelek ima po tej uredbi ves poduk v nemškem jeziku, drugi pa nekaj reči samo v slovenskem. Koli kor se sliši, bode slovenski poduk v veronauku, latinščini, slovenščini in pa v računanji, v drugih predmetih bode pa nemška beseda pri poučevanju.

Ne veliko, toda nekoliko olajša se na vsak način slov. otrokom učenje. Njim bode tako mogoče prva leta premagati težave latinskih šol, ob enem pa si pridobijo lahko tudi dovolje nemščine, da jim ne bode pretežko shajati na višjih razredih. to se pravi, ako so sicer dovolje bistré glave. In to se pokaže na slov. vzporednicah veliko lažje, kakor pa doslej na popolnem nemških šolah. Na teh je lahko obtičal fantič samo za to, ker ni imel dovolje nemščine v svoji oblasti.

Mi torej pozdravljamo to novo naredbo ministerstva za uk in bogočastje z veseljem in je naše trdno prepričanje, da se obnese ona dobro — takrat, če je ne pokvarijo zlobne roke. Se ve, da nam ne izmanjka tacih rok in mi v tem ne mislimo na c. kr. gosposko, na gg. profesorje, kajti tem velja gotovo nekaj volja najvišje naučne gosposke, pač pa bode vse, kar izmed naših nemškutarjev leze in grede, zoper slov. poduk in torej zoper take otroke in njih stariše.

Da storé ti ljudje vse zoper slov. poduk, o tem ne dvomi nas nihče in prav zato govorimo mi že sedaj o tej reči. Nam je vse na tem, da slov. stariši ne izpustijo te dobrote izpred oči, velike dobrote za njih otroke, ako jih spravijo v pravem času in letos v prvo slov. vzporednico. Naj se ne dajo ugnati v kozji rog! Za napredovanje otrok se ni bati, ako imajo dovolje glave, v slov. oddelku, pač pa je gotovo, da se zapreči marsikateremu otroku slov. starišev doslej pot do „belega kruha“, iz večine samo zato, ker se podučuje na srednjih šolah vse v nemškem jeziku.

Brez vprašanja bilo bi ljubo to še tudi zanaprej sovražni stranki in zato znamo, da bode napela vse žile na to, naj postane slov. otrokom nemogoče shajati na srednjih šolah — tedaj tudi zoper slov. vzporednice na c. kr. gimnaziji v Mariboru. Ali mi zaupamo, da imajo slov. stariši dovolje ljubezni do svojih otrok in ta jim pomore čez vse spletke — nevošljive nemškutarije.

O svojem času izpregovorimo še sicer o tej stvari več, vendar pa opozorimo že dnes vse rodoljube, da je naj ne zanemarijo sami ter vkrenejo še tudi po svoji strani vse, kar utegne pripomoči, da bode prva vzporednica na slov. Štajarji zmaga slov. ljudstva, zmaga njegovih zastopnikov, zmaga zdrave pameti.

Bitka pri Slavkovem in c. k. 47. polk.

Še sedaj živé v spominu strašni boji, ktere so bili Avstrijci početkom tega stoletja s Francozi. Ne bodemo naštevali, koliko so trpele dežele pod tujim nasilstvom, spominjati se pa moramo s hvaležnim srcem hrabrih naših vojakov, ki so pokazali tedaj vnovič, koliko zmore vroča ljubezen do domovine.

Letos je ravno osemdeset let, kar so premagali Avstrijci, prvi med Evropskimi narodi prvič Napoleona. Dne 21. in 22. maja 1809 pokazali so naši vojaki prvič, da Napoleon ni nepremagljiv. V vrstah, ki so ukrotile francoškega samosilnika, stal je tudi naš domači polk št. 47, ki tedaj sicer še ni štel slovenskih Štajarcev med svoje, ker se je nadopolnjeval še na Českem; vendar pa hočemo pokazati našim rojakom, kako se je odlikoval ta polk že takrat, da bodejo videli, kako je že slovel, predno so mu odkazali južni Štajar za nabor. Saj še živi dobro v našem spominu, kako ga je počastil feldmaršallajtnant d'Aspre l. 1848 po bitvi pri Custozzi, rekoč: „Odslej bom jahal mimo tega polka le gologlav, kajti storil je, kar bi se ne zdelo sicer mogoče!“

V naslednjih vrstah hočemo torej le pokazati, da so bili tudi prejšnji vojaki tega polka vredni svojih naslednikov.

L. 1809 začela se je zopet vojska med Avstrijo in Francosko. Napoleon v svoji oholosti ni mogel več misliti, da bi se smel kdo upirati njegovi volji, hotel je gospodariti po celi Evropi, kar se mu ustavi Avstrija. Hrabri Tirolci zgrabijo orožje. Od 9. do zadnjega aprila spodé tuje nasilnike, Bavarce in Francoze, iz dežele. Kmeti sami so ujeli v treh tednih dva generala, sedemnajst štabnih, 115 nadčastnikov, 3860 Bavarcev in 2050 Francozov.

Med tem je zbral nadvojvoda Karol svojo vojsko na Moravskem polju. Pod njegovim poveljništvom stal je tudi 47. polk, ki je štel 19. maja 4205 mož.

Dvajsetega maja se pomakne nadvojvoda s svojo vojno v vrsto Strebersdorf, Stammersdorf in Gerasdorf, in razglasi v povelju: „Jutri bode boj, določila se bode osoda celega cesarstva in vsakega posameznika. Med večno sramoto in neumrjočo slavo nam je izbirati. Zanašam se na hrabrost svoje vojne, na izgled in na odločnost njenih vodnikov!“

Istega dne začno prehajati Francozi na

treh mostovih preko Donave na otok Loban. Potem napravijo še en most z otoka na levi breg in pošljejo nekaj bataljonov pešcev in nekaj škadronov konjikov naprej. Ali avstrijska konjica prihruje in jih vrže do reke nazaj. Zvečer jim podere povodenj most. Po noči ga pa popravijo. Zjutraj 21. maja na vse zgodaj začne prehajati glavno krdelo. Kmalu jih je bilo kakih 30.000 mož na levem bregu Donave. General Massena zasede Slavkov (Aspern), Lannes pa Esslingen. Med tema vasema so stali kirasirji, za njimi pa garda in grenadirji. Francozi še niso prav vedeli, kje stoji avstrijska vojna; samo po noči so videli po ognjih, da mora taboriti na Bisambergu.

Zadnje dni so počivali Avstrijci ter se pripravljali za boj. Nadvojvoda Karol je hotel namreč napasti sovražnike, dokler so že prehajali čez Donavo, zato je ukazal svojim prednjim stražam, naj se umikajo, dokler ne pride pravi čas.

Na binkoštni dan 21. maja 1809, ko na počih zora na nebu, se postavijo Avstrijci v vrste. Ko se začno pomikati krdela naprej, zadržujejo godbe: „Bog ohrani, Bog obvarji nam cesarja, Avstrijo!“ in iz vseh grl zadoni veličastna Avstrijska pesem. Tako korakajo naprej. Ob deveti uri se ustavijo in kuhajo obed. Zdajci pride od prednjih straž novica, da prihaja po mostu in po čolnih vedno več Francozov z otoka Loban na breg, ter se pomikajo proti Slavkovu in Esslingenu. Ob dvanajstih se začne pomikati krdela proti sovražniku naprej. Pri Süßenbrunn-u stal je cesar Franc. „Vrli bodite, otroci moji! Bog Vas bo blagoslovil“, govoril je svojim vojakom. Z navdušenjem ga pozdravljajo vojaki, veličastno mu zapojó „Vse za dom in za cesarja, — za cesarja blago kri!“

103 batalijoni, 148 škadronov, vsega kakih 75.000 mož in 288 topov vodil je nadvojvoda v boj. Vsi narodi prostranega cesarstva so bili zbrani tu zoper tujega nasilnika, vsi navdani enega duha, vsi pripravljeni darovati svoje življenje za cesarja in za dom. V petih oddelkih se je pomikala vojna naprej. Prvi oddelek je vodil Hiller proti Stadlanu in Slavkovu, druga dva Bellegarde in Hohenzollern proti Esslingenu, peti pa Dedović proti Donavi. Med sredino in levim krilom stal je knez Ivan Liechtenstein s konjico, grenadirji so pa čakali v Gerasdorfu. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Živež za konje.

Pri konji pride veliko na to, kaj se mu daje pod zobe. Ako se mu daje to, kar mu streže, ostane živ in krepek še tudi tačas, ko se mu naloži veliko dela. Če mu pa ne streže,

slabi ti tudi pri malem delu. Vsled tega se razvidi lahko, da pride veliko, če ne največ, pri konji na krmo, na to, kaj in kedaj se mu daje.

Kar zadeva naše kraje, ostane oves za konja najbolji živež, vendar pa se tudi daje težkim konjem — tacim za težko vožnjo — brez vsake škode grah, bob, grahovka in sploh mošnjicevje. V zimskem času služi tudi delalnim konjem kornuza, če se zmelje na debelo. Oves se daje konjem, ki imajo močne zobe in zdrav želodec, kakor je, ne da se natolče. Konju pa, ki nima dobrih zob, ali pa mu ne prekuhava želodec dobro, daje se najbolje natolčen oves. Tak je bolji, kakor pa če se zmelje, če tudi le na debelo.

Da mora biti oves zdrav, ne plesniv ali tak, ki se je hranil v zaduhlih posodah, razume se lahko, kajti plesniv oves razkrajja konju kri in napravlja bolezni, ki so v časih pri kraji še le o smrti živali. Poleg ovsa, daje se konju sena, toda tacega, da ni ne kislo, ne polno prahú. Slama jarin ne nadomešča sena, pa tudi zelenjadi ni dobro preveč. Ako konj dela, pa dobi samo zeleno krmo, ne stori mu dobro. Pač pa je dobro za pobiljšek dati mu trave, detelje ali druge zmesi, vendar pa mora tudi to biti snažno, ne zaduhlo.

Soli se naj daje le od časa do časa ter prepustiš lahko živali sami, koliko je hoče. Za to se postavi gruda nad jaslami, pa pod garami, da jo liže, kolikor se zljubi živali. Ni se bati, da je vzame preveč. Popolnem krivo pa je, če se daje v eno mer, celo leto sol živalim. Kamenita sol je najboljša, tista za lizanje in pa živalska sol ne veljate kaj posebno pri konjereji.

Je-li rez za konje dobra? Odgovor na to vprašanje je ta, da živali rezi ni potreba, ako pa se ji daje, služi ji v to, da ji napolni želodec. Kjer se konju ne da veliko ovsa, tam je že prav, če se mu daje rezi, kajti sicer čuti žival prehitro glad. Kdor pa daje dovolje ovsa, tak opusti brez vse škode polaganje rezi. Rez ne sme biti dolžja, kakor je ovseno zrno; ako je krajša, lahko škoduje, ako pa je dolžja, tedaj je še žival ne prebavi, ampak jo spravi iz sebe, skorej tako, kakor jo je dobila.

Korenje je spomladi in jeseni zdravo, toda naj se ga daje živali le za pobiljšek, sicer slabi želodec, nič veliko manj, kakor krompir, ako se ga daje dalje časa. To bi bilo pač vse lepo, da bi človek le imel dovolje ovsa! Ali tega ni in treba je seči po kaj druga. Dobro, samo ne po rži ali pa po tako zvani pični moki! Konjski želodec in čreva vnamejo se rada in moka — ta je kakor navlašč za to, da pospeši tako vnetje. Rajta se, da je ta „pična moka“, taka, kakor se prodava, pogrebniča za konje, to pa še tudi za to, ker je pokvarjena in ima v sebi prahú, peska in Bog zna, kaj ji še primeša trgovska roka.

Turšica, ako se zmelje na debelo, pa je dobra v mrzlejših dneh za konje, ki veliko trpijo, v toplih, poletnih dneh pa se skisa v želodci živali in je nevarna. Kar se tiče naših gospodarjev, vemo, da tiste „pične moke“ nihče ne kupuje za konje, ker jim je ni treba. Lesem smo jo postavili samo za to, da bi se kdo ne ogoljufal v kakem mestu, če mu je postalo premalo krme, kar je je pripeljal s seboj ter bi je moral kupiti.

Sejmovi. Dne 21. junija v Studencih pri Mariboru in v Vitanji. Dne 22. junija v Sevnici in v Šoštanji. Dne 24. junija pri sv. Juriji pod Tabrom, v Konjicah, v Podsredi, pri sv. Janži na Dr. polji, pri sv. Lenartu v slov. gor., v Rušah, pri Novi cerkvi, na Remšniku, v Tinskem in v Laškem trgu. Dne 25. junija v Reichenburgu. Dne 26. junija v Čmureku in dne 27. junija v Loki, pri sv. Lovrenci na Dr. polji.

Dopisi.

Iz Ljutomera (Občinske volitve.) Dan pred volitvijo t. j. v petek večer so bili nemčurski mešetarji razposlani na vse strani. V Noršince in Babince so hiteli trije. Nesli so pre velik „cekar“ seboj: v njem je bila pečena teletina in dišeča žganičica. Dva posebno lačna siromaka sta na dan volitve morala v postelji ostati. Reveža sta dobila — grižo! Dva druga — Jožef Vaupotič in Marko Štih — oba iz Noršince, prišla sta volit med drugimi tudi Prager-ja, kateremu sta za omenjeno večerjo svojo hvaležnost izkazala. Zatajila sta slovensko zemljo, na kateri sta se rodila in katera jima daje dan za dnevom kruh. Tega slovenskega kruha pa se ne sramujeta jesti! V črno knjigo ž njima! Pravijo, da je tudi občinski predstojnik z nemčurskimi mešetarji v noči po vasi hodil, ter nagovarjal volilce za nemčurje. Tega ne moremo prav verjeti, ker je on v zvezi z rodovino, ki je bila vsikdar odločno narodna in je ponos vsega okraja ljutomerskega. Ogromna večina iz Babince in Noršince ostala je trdna ter je prišla neustrašeno volit narodnjakov. Slava vam, vrli možje! Tudi po Kamenščaku so letali nemčurski metulji ter vabili naše volilce na pojedino k občinskemu predstojniku Romanu Nemcu. Pa tudi tukaj se večina ni dala premotiti. Prišli so pogumno pod vodstvom neustrašenega Ivana Frica. Pokazali so vsemu svetu, čeravno niso Bog vé, kakšni bogataši, da vendar ne prodajo svoje narodnosti za „falat“ pečene teletine in „frakelj“ žganice. Slava jim! Na Cven, Krapje in Moto ni se upal noben nemškutar. Bog vé, kako bi se jim bilo tam godilo, če bi makar celi voz teletine in žganico pripeljali. Tukaj so poštenjaki doma, pred

katerimi treba klobuk z glave vzeti. Izdajice ni med njimi! Prišli so v polnem številu ter glasovali neustrašeno, kakor jeden mož. Trikratna slava jim! Ponosni smo, da imamo take vrle, tako zavedne okoličane. Dokler bo v njih živel takšen duh, ne bomo se udali. Vsa čast takim možem!

Od sv. Lovrenca pod Prožinom. (Z v o n a druga plat.) Gledé na dopis v štv. 22 treba mi je nekaj pripomeniti, da se izvé čista resnica, kajti v onem dopisu je blizu toliko plev, kakor „pšenice“. Več let je vže gospodaril pri nas prejšnji občinski odbor. A na svetu se s časom vse spremeni; tako se je izvolil tudi pri nas nov občinski odbor, da bi vladal in gospodaril, če mogoče, srečneje. Poskusili bomo, da-li bi se ne dale poravnati občinske zadeve v boljši kup, zraven pa še poplačati dolge, kateri že znašajo več stotakov. Prej so na razpolaganje imeli 55 % in 20 % vžitnine, kar je za našo malo občino neznosljivo breme. Da ni bil izvoljen v odbor Jurij Štante, veleposestnik, cerkveni ključar in krajni šolski ogleda, to prav obžaljujemo, ali to krivdo imajo začrtano na svojem rovašu nasprotniki, ne mi. Novo izvoljeni občinski očetje so večinoma do 50 let stari in so v gospodarstvu gotovo dovolj skušeni. Cekinov kovali pač ne bomo; to je prepovedano. Kdor pa se hoče prepričati, kako se je resnično dosedaj ravnilo pri cestah itd., naj se potru-di h Kvaseku; ta bo rad pokazal vsakemu odlok c. kr. višjega sodišča, iz katerega se razvidi, kdo je nečastno neresnico sporočil, da je isto potem kmetu krivo razsodbo spoznalo. Novi odborniki so tudi enoglasno sklenili, da se za naprej pri nas ne sme več v nemškem jeziku uradovati, ker smo sami Slovenci. Kar pa dopisnik od svetle luči, bliska, egiptovske teme, polovičarije, pšeničnjakov, ovsenjakov, fig itd. brblja, to je za takega človeka, kakor je omenjeni spisatelj, slabo нравno spričevalo, saj tukaj vsak vé, zakaj tako. Kar se „tikanja z gosp. hofratom“ Heinricherjem, predsednikom c. kr. okrožne sodnije v Celji in podeljenja lova tiče, to je golo obrekovanje. Ako bo blagor občine v neizkušanih rokah, moglo se še bode v prihodnosti govoriti. „Sloga jači, nesloga tlači“, pravi pregovor.

Iz Studenic. (V spomin.) Dne 1. t. m. smo slovesno pokopali redovnico tukajšnjega samostana Magdalenarič, mater Margareto Gerpert, rojeno v pruski Šleziji, staro 36 let. Prvenka je, ki jo je ljubi Bog poklical v boljšo deželo iz te nove naselbine, začete l. 1885 na starodavnem posvečenem selu nekdanjih dominikaneric. Naj bode tam pred Bogom mila pokroviteljica novemu samostanu, ki šteje zdaj še ednajst kornih devic, katere se imenujejo „matere“ in sedem svetnih „sester“, ter eno novinko — Slovenko. Bog blagoslovi to hišo

molitve in krščanske popolnosti in dodeli, da bi se v kratkem med našim pobožnim slovenskim ljudstvom prav udomačile, ter sčasoma obilno naših pridnih slovenskih deklet k sebi privabile!

Iz Spitaliča. (V godni konec.) Stvar o organistovem posestvu v Spitaliču se je od strani preč. kn. šk. konzistorija po dosledni preiskavi tako le odločila: Omenjeno posestvo so leta 1819 za mežnarja in organista, toraj za cerkvenega službenika kupili (ne pa za šolo, katera se je še le leta 1846 tukaj osnovala) in za to ga ima g. župnik s cekmeštroma skupno oskrbovati, tudi je to posestvo na ime Spitaličke fare vknjiženo. Gledé obč. odbora pa velja sedaj to, da ne sedi v njem več prevžitkar, kajti c. kr. okr. glavarstvo v Celji je z odlokom z dne 7. febr. t. l. štv. 4737 njegovo volitev zavrglo. Sedaj pa bode mir!

Iz Brezja pri Poličanah. (Obč. volitve.) Nekaterim ljudem se vidi čudno, ako ne gre vse tako, kakor si želijo in pričakujejo. Taki štejejo drugim v zlo, kar sebi dovoljujejo. Tako se je godilo tudi pri volitvi občinskega odbora pri nas. Ona se je vseskozi postavno in v lepem redu vršila, ali g. dopisnik v štev. 22. je zato, ker je s svojo stranko propal, čez to volitvo marsikaj, a večinoma neresničnega naznanil. Ni res, da bi se naša stranka bila zbirala v krčmi, take ni v celi okolici. Pač pa so nasprotniki bili pri tolstem krčmarji pod Peklom. Da so torej tudi agitirali in ljudi vabili z obljubami in pijačo, to se ob sebi razume, pa domači moške so izpoznali zrno od smeti.

Resnicoljub.

Iz Makol. (Bandera) Pridni Makolski mladenči in vrta naša dekleta oskrbeli so si svoje posebne stanovske bandere. Mladenška bandera napravljena je iz debele žolte svile; rumena barva kaže gorečnost, katere naj bodo krščanski mladenči vedno napolnjeni, gorečnosti za Boga in za vse, kar je dobro in sveto! Patrona imajo na eni strani sv. Jožefa, deviškega ženina in varha božje porodnice; na drugi strani pa preblazeno kraljico rožniven-sko, z njenim ljubljencem sv. Dominikom. Napis na banderi je: „Makolski mladenči“, na drugi strani pa letnica 1889. — Dekliška bandera pa je bela, barva nedolžnosti in sv. božjega veselja! Dekleta imajo na svojej banderi na eni strani nebeškega ženina Jezusa Kristusa, ki je obdan od petero modrih devic, belo oblečenih in lepo venčanih; na drugi strani pa Lurško kraljico, ki izvoljeno deklico svojo, ljubo Bernardiko prijazno k sebi vabi. Napis je enak, kakor pri fantovske banderi, namreč: „Makolska dekleta“ l. 1889. Slovesno blagoslovljenje in procesija bila je za dekleta na tretjo nedeljo po veliki noči, za mladenče pa na praznik Kristusovega vneboboda. Obakrat so naš

preljubljeni vlč. g. dekan Slov. Bistriški, Makolski rojak, Anton Hajšek slovesnost vodili! Prelepe in dragocene bandere dobili smo iz Studeniškega samostana prav dober kup; vsaka stane 125 gld. Prašali smo v prodajalnicah na Dunaju in v Gradci in izvedeli, da enaka roba bi se ondi ne dobila spod 200 gld. Zato gorko priporočamo Studeniške redovnice vsem, ki kakoršno si že bodi cerkveno opravilo potrebujejo. Tam se dobi istinito dobro in trpeče blago prav po nizki ceni! Napis se napravi: „An die ehrwürdige Vorstehung des Magdalenenstiftes in Studeniz. Post Pöltschach.“ Zdaj smo naročili tudi še za naše šolarje novo bandero; ti bodo imeli na eni strani božjega prijatelja otrok, na drugi pa ljubega angelja varuha! Skušnja uči, da taka stanovska bandera imajo posebno moč do mladih src ter jih navdušujejo k pravi krščanski pobožnosti!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Na praznik presv. Rešnj. telesa vdeleži se Nj. veličanstvo svitli cesar velike procesije na Dunaji. Za voljo dvorne žalosti je bila splošnja misel, da se letos to ne zgodi. — Delegaciji, avstrijska in ogerska, skličete se na soboto, dne 22. junija in bode v nedeljo slovesen vzprejem gg. delegatov pri svitem cesarji. — V ponedeljek, dne 17. jun. je bil v Gradci velik trušč nemškega šulvereina. Na vzporedu so imeli tudi „lov na ribe“, je-li na ščuke ali na karpe, tega vabilo ne razodene. — Razvada mestnih ljudi o večjih praznikih na mesto v cerkev hoditi na planine je grda in škodljiva. O binkoštih sta prišla tako letos v gornje-štajarskih planinah dva mladeniča ob življenje. — „Kmečka zveza“ je kakor po drugih deželah, tako tudi na Koroškem v rokah liberalcev in zna se, kaj je tem ljudem za koristi kmetov. Da je davek pri nas tolik, krivi so le liberalci in da bi sedanje vlade ne bilo, bili bi ga gnali še višje. — Dež. poslanec dr. Abuja se štuli za Slovence, toda le za to, da bi še ležje spravil slov. ljudstvo pod nemško kapo! — V Novem mestu so imeli dolenski Kranjci o binkoštih veliko praznovanje tamošnjih Sokolcev. Kakor se poroča, bilo je vse v resnici lepo, slovensko. — Kranjskim volilcem se ponuja čedalje več mož za poslanca v dež. zboru. Dobro je samo to, da so vsi slov. krvi in torej se ni bati, da zleze kje kak nemškutarček v zbor. — Slov. „bralno društvo“ v Gorici je dobilo od c. kr. vlade dovoljenje na slovesno blagoslovljenje zastave. Blizu dve leti je prosilo za to. — Politično društvo „Sloga“ predlaga za Primorje iz velike večine dosedanje poslance volilcem v izvolitvo. Nekaterim volilcem pa se dozdeva,

da so preveč italijanili v dež. zboru, toda storili so pač ital. gospôdi na ljubo, ker le-ta ne umeje slovenski. — V Trstu so zaprli te dni 5 urednikov ital. lista „Indipendente.“ Za to je bil že pač zadnji čas, kajti ta list je bil poln žolča do Avstrije. — Kakor se čuje, pri Trstu napravi se v mestnem gozdíči plinova razsvitljava. Potrata, saj so še v mestu ulice, katerim bi več luči nič ne bilo na škodo! — V Buzetu, v Istri, je prišel 102 leti star možič volit ter je pomogel narodnim volilcem do zmage. To je vrl starček! — V hrv. Oseku so zaprli župana v Cepinu, K. Gjorgjeviča. Mož je na sumu, da je zapravlil občinske denarje. — Ogersko ministerstvo je sedaj v polnem številu — nekaj, kar še pod Tiszo ni bilo. Zadnji minister je postal grof Geza Teleky in je prevzel ministerstvo notranjih zadev Madjari se nadejajo pravih čudes od sedanje svoje vlade. Škoda da, nimajo drugod take nade.

Vunanje države. O binkoštih je prišlo v tolažbo sv. Očetu v Rimo 600.000 berzozavek, med njimi je tudi od našega svitlega cesarja. — V Italiji je sedaj huda vročina in je menda ona kriva, da se meša nekaterim ljudem v glavi, kajti jeli so v novo upiti zoper „kruto silo“, ki jo trpé Italijani, kar jih še je pod naše cesarstvo. No taka sila se strpi brez sile, pač ležje, kakor brž v Italiji. — Vsa je podoba, da ne stoji za Boulangerja več dobro in pravi se, da je general na kraji svoje slave, pri lehkogem francoskem ljudstvu pa je mogoče, da bo še kje na robe. — Liberalci so si vsi enaki, vsi so kričači in polni lastne hvale. Tako tudi v Belgiji. Ker je pri neki volitvi njih mož zmagal, kriče sedaj na vsa usta, naj se jim umakne konservativno ministerstvo. No na srečo pa še ima le-to precejšnjo večino v drž. zboru za-se in tako še ostane za nekaj časa samo pri upitji liberalcev. — Poroča se, da obišče nemški cesar proti koncu tega meseca Loreno — deželo, ki je še le od leta 1871 v rokah Nemcev. — Z vsó silo dela se v Nemčiji zoper Rusijo in malo pa stojimo že na pragu vojske. Tako, če gre kaj vere nemškim in madjarskim listom. Najbrž pa je to „slepa struna“ ter hođi Bismarcku za kaj druga, ne pa za vojsko z Rusijo. S časom izvemó pa še že tudi to. — Mati bolgarskega kneza princesinja Klementina, je dobila papeško odlikovanje. — Vse kaže, da je pri Srbih sedaj Rusija na vrhu in govorica se raznaša, da obstoji med njima neka vojaška zveza. Sedaj je to že mogoče. Kralj Milan biva v Opatiji in zatem pojde v Pariz, ne da obišče poprej svojega sina, kralja Alensandra, v Belem gradu. — Turčija ne misli seči za orožje, ako se začne vojska za Srbijo, Črno goro ali Bolgarijo. To pa velja le dotlej, ako sovražna vojna ne stopi na tla teh dežel. — Trdi se v listih, da misli Rusija postaviti Srbom za kra-

lja Črnogorskega kneza Nikico. Ni verjetno, da se to izgodi. — V Atenah, glavnem mestu Gracije, je veliko veselje, da se je zaročila hči kraljeva z ruskim princem. Na otoku Kreta, ki spada pod Turčijo, nastali so nemiri med kršč. in mahomed. prebivalci. Pravica je menda na strani kristijanov. — V Abesiniji so izklicali Menelika za kralja, mož je bil prijatelj Italijanov. — Iz Amerike se poroča, da je vdarila strela v cerkev Novem Yorku ter da je cerkev do tal zgorela. — Slov. rojakom, ki so v severni Ameriki, v Calumetu, je sreča mila ter imajo dober zaslužek, toda njih delo pod zemljo je nevarno. —

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnija Ptujška.

(Dalje.)

Papež Hadrijan II. najbrž pred svojo smrtjo še zvedel ni, kako se je godilo z Metodom, katerega je bil on nadškofa imenoval; ako je pa kaj slišal, bilo je za-nj prepozno, da bi mu bilo mogoče za Metoda kak korak storiti, ker umrl je meseca novembra ali pa decembra leta 872. Pač pa je njegov naslednik Ivan VIII. poslal ostra pisma onim škofom, ki so bili Metoda obsodili, vrhu tega pa še svojega legata za Germanijo in Panonijo, jakinskega škofa Pavla s posebimi naročili na Bavarsko. Vsled tega je bil Metod v prvi polovici l. 873. iz ječe izpuščen, njegove nasprotnike pa je kmalu na to kaznoval Bog z naglo smrtjo.

Z Nemškega šel je Metod s škofom Pavlom na Moravsko, kjer je po žalostnem koncu Rastislava vladal njegov nečak Svetopolk. Pa ondi se ni dolgo mudil, ampak je odšel že leta 873. v Panonijo h knezu Kocelu, kateri ga je z veseljem sprejel in ga v njegovem apostolskem delovanju podpiral.

Že v naslednjem letu je umrl Kocel, glavni pokrovitelj Metodov. Po njegovi smrti je vrhovno oblast čez Panonijo dobil Ludvikov sin Karlman, ki je jugozahodni del Panonije, namreč grofijo Dudlebsko z mestom Ptujem izročil grofu Gozvinu. Hoteč porabiti ugodni politični položaj, da bi Panonijo zopet s svojo nadškofijo zedinil, podal se je Adalvinov naslednik v Solnograški nadškofiji Teotmar ali Dietmar že l. 874. — tedaj kmalu po Kocelovi smrti — v Ptuj ter je posvetil ondi v čast sv. Ožbaldu cerkev, katero je že okoli l. 858. začel na razvalinah Martovega tempeljna staviti pokrajinski škof Ožbald, grof Gozvin pa jo je povečal.

To, vse bolje pa še prepričanje, da mu Karlman in njegovi fevdniki niso nikakor naklonjeni, pripravilo je Metoda, da se je podal

k Svetopolku na Moravsko. Brezdvomno je o tem slišal tudi papež, zato je okoli l. 875. pisal Karlmanu in mu velel, da naj pusti Metoda po Panoniji svobodno izvrševati nadškofovska opravila.

Pa nemški škofje še pri vsem tem vendarle niso mirovali, ampak so, kakor hitro so bili zvedeli, da je papež Ivan VIII. gledé jezika, v katerem naj bi se obhajala služba božja, drugega mnenja, kot njegov prednik Hadrijan II., tožili Metoda pri papežu, da opravlja božjo službo v nerazumljivem slovenskem jeziku. In kakor bi to še ne zadostovalo, dolžili so ga l. 879. celó krivoverstva. Pa Metod se je v Rim poklican gledé vseh očitanj sijajno opravičil ter se je potrjen od papeža v nadškofijski oblasti čez Moravsko in Panonijo vrnil iz večnega mesta v svojo škofijo. Pri tej priložnosti se je mudil kratek čas v Ptuji, potem pa se je, zapustivši za vselej Panonijo, podal na Moravsko, kjer ga je ljudstvo sprejelo kot svojega pastirja s spodobno častjo, z vsem spoštovanjem in z radostnim srcem.

Kljubu novim spletkam od strani nasprotnikov deloval je Metod z apostolsko gorečnostjo v svoji nadškofiji še do 6. aprila l. 885., ko je izdihnil svojo blago dušo. Pokopan je v cerkvi device Marije v Velegradu na Moravskem.

Po njegovi smrti so nastopili žalostni časi za naše kraje. Svetopolk našuntan od nemških duhovnikov je že l. 886. ukazal, blizo 200 slovenskih duhovnikov z vojaško silo z Moravskega izgnati, kar je prebivalce hudo razkačilo. To in še marsikaj drugega je l. 892. povzročilo hudo vojsko med Nemci in Slovani in kakor bi te nevolje razkačenih narodov ne bile dovolj ukrotile, prihruli so v deželo še divji Madjari, ki so od l. 894. naprej stiskali več let Panonijo ter jo tako opustošili, da po pričevanju verjetnih zgodovinarjev koncem devedtega veka v njej ni bilo nobene cerkve več. V pismu škofov Solnograške metropolije na papeža Ivana IX. l. 900. čitajo se o Madjarih te-le grozne besede: „Alios captivos duxerunt, alios ceciderunt, alios ferina carcerum fame et siti perdiderunt, innumeros vero exilio deputaverunt et nobiles viros et honestas mulieres in servitium redegerunt, ecclesias Dei incenderunt, omnia aedificia deleverunt, ita ut in tota Panonia nostra, maxima provincia, tantum una non appareat ecclesia“. (Dalje prih.)

Smešnica 25. „Ali“, nagovori grof B. svojo ženo, „ali že veš, da obhaja baron C. jutri svojo zlato poroko?“ „Kaj še!“ odvrne grofinja, „saj se še oženil ni“. „Nič ne de“, namuzne se grof, „njegova nevesta je hči ban-kirja Arona“.

Razne stvari.

(Volilce) iz ptujskega in ormoškega okraja vabim na shod v g. Mikelnovih prostori-rijah pri sv. Marjeti nižje Ptuja v nedeljo, dne 30. junija popoldne ob treh, da jim poročam o državnem zboru, zlasti o nameravanih preme-bah šolskega zakona!

Dr. Lav. Gregorèc, drž. poslanec.

(Slov. čitalnica.) Spomenica slov. čitalnice v Mariboru je bila zadnjo nedeljo lepa, kakor je že dolgo ni bilo. Spominjski govor in petje je bilo vse hvale vredno. Gostov pa je bilo toliko, da so jim prostori-je čitalnice bile pretesne.

(Slov. dijakov) izlet iz Gradca v Ormož se jim je dobro obnesel. Celo znani dopisnik Ormoški, ki rad ponuja smradljiva jajca v „M. Ztg.“ na prodajo, ni ničesar iztaknil pri tem izletu, zato je samo poročal, da so slov. dijaki bili v Ormoži.

(Spomenica.) Pod to besedo smo bili unokrat vzeli v misel neko društvo, ki je obhajalo 20letnico šolske postave v Brežicah, tako, kakor je dohajalo društvu, če je „D. W.“ poročala resnico. Sedaj pa se nam piše, da je bilo poročilo v „D. W.“ neresnično ter da ni noben učitelj tako govoril, kakor se bere v „D. W.“ Mi torej z veseljem vzamemo to pojasnilo na znanje, tem rajši, ker se nam zagotavlja, da je ono društvo po vsem narodno, slovensko.

(Sumnja ali ka-li?) Vrl učitelj unkray Save nam poroča, da je v „D. W.“ poslal celo krivo poročilo o zadnjem zborovanju učiteljskega društva v Brežicah brž nek „kunštni gospod“ z dolnje strani Save. Mi se ve, da ne vemo, je-li to resnica, pač pa imamo še v spominu mično povestico „o petdesetaku“, v kateri je enak gospod prva oseba.

(Obsodba.) Pri porotni sodbi v Celji so obsodili J. Petriča, ki je na večih krajih jemal na posodo na zemljišče, ki ga ni imel nikoli v lasti, na 8 mesecev težke ječe.

(Okr. zastop.) Volitve v okr. zastop Slov. Bistrice so razpisane za veliko posestvo dne 16, za trge in mesta dne 18. in za kmečke posestnike na dne 22. julija.

(Nov župan.) G. Jože Steyer, dež. poslanec za Ptuj in tov., izvoljen je za župana v Ljutomeru. Ne vemo, kdo ima večje veselje od tega, g. novi župan ali trški prebivalci, to pa znamo, da mu delo ne bode lahko.

(Umrl) je g. B. Francelj, profesor v pok. v Varaždinu. Ranjci je bil naš rojak, doma iz Poličan in je bil na Hrvaškem na jako dobrem glasu.

(Sejem.) Zadnjo soboto v Mariboru ni bilo tako živo na sejmišči, kakor prejšnje krat. Pišcet pa je bilo veliko in so jih ženske hitro prodale.

(Turnarji.) Praznik presv. Rešnj. telesa zdi se nemškim turnarjem najbolji za to, da gredó iz Celja tje na Dobrno, ali k sv. maši? Ne, k pojedovanju pri g. Orozljji. To so vam kristijani!

(Iz Makol.) V občinah naše župnije: Sv. Ana, Dežno, Stopno, Pečké, Statenberg izvoljeni so sami narodni odborniki in župani. Nemčurkih liberalcev v naših kmečkih občinah ni hvala Bogu! Imena vrlih slovenskih županov v imenovanih občinah so po vrsti: Vrlič, Lepej, Pohleven, Poherc, Švagan, sami zanesljivi kršćanski možje in slovenski narodnjaki.

(Za slov. šolo.) Občine Pilštanj in Zdole v Kozjanskem okraji, ki so vže lansko leto sklenile postavne korake zoper ponemčevanje slov. šol, pa so se potem dale na prigovarjanje okrajnega glavarja premotiti, da so odstopile od svojih sklepov, so te prve sklepe v seji dne 28. maja ponovile. — Slava!

(Velika sreča.) V Celji je bil te dni g. dr. Foregger, drž. poslanec za Celje, sicer pa vodja veslarjev na Dunaji. Možu pa še ni zadosti na tem, kajti poleti misli še priti na novo v Celje in to bode gotovo velika sreča za Celje, kajti taci-ih glav ni veliko v Celji.

(V Razvanji) pri Hočah imajo neko (menda nemškutarsko) posojilnico. Veliko posla pa nimajo v njej, kajti lani so na vso silo le 6002 gld. in 52 kr. prejeli denarja, izdali pa so 5805 gld. 27 kr. Ves promet je torej precej „pukljav“ v tej posojilnici!

Listič upravnistva. G. Jože Bezjak v V. Do 31. decembra 1888.

Loterijne številke:

V Trstu 15. junija 1889: 43, 39, 3, 54, 31
V Lincu „ „ 61, 1, 8, 12, 70

Zahvala.

Podpisani se zahvaljuje pristrčno vlč. g. Jož. Flecku, kn. šk. duh. svetovalcu, župniku in dekanu v Jarenini, za lepo in ljubeznjivo darilo, katero je naklonil dijaškemu semenišču, v svojem in v imenu kn. šk. semenišča. V Mariboru, dne 18. junija 1889.

Dr. Ivan Mlakar, vodja.

Živinski in kramarski sejem,

kateri je bil poprej peto soboto po Veliki noči, bode zanaprej **8. julija** vsako leto. Kupci in prodajalci se uljudno vabijo, da se tega sejma v obilnem številu udeležijo in mnogo živine priženejo, kajti ta dan ni treba plačati od živine mestovine.

Obč. predstojništvo na Hajdinji
dne 10. junija 1889.

2 2 Janez Senekovič, obč. predstojnik.

Podučiteljske službe.

Na trirazrednih ljudskih šolah pri sv. Benediktu, Št. Jurji in Št. Rupertu v slov. gor. se podučiteljske službe z dohodki IV. plač. razreda in prostim stanovanjem razpisujejo.

Prosilci naj svoje prošnje do konca meseca julija t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu vložijo.

Okrajni šolski svet Šent-Lenartski,
dne 16. junija 1889.

1-2

Predsednik: **Hein** m/p.

V štacuno

z mešanim blagom na deželi

sprejme se marljiv **trgovski učenec**, zmožen slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisavi. 1 2

Andrej Golob,

trgovec v Koprivnici, pošta Reichenburg.

Vabilo k občnemu zboru ormoške posojilnice,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se odredi

na soboto, dne 29. junija 1889 ob 3. uri popoldne
v čitalnični dvorani v Ormoži
z dostavkom, da se bode, ako bi se ta dan potrebno število družtenikov ne sešlo, zborovanje pri vsakem številu družtenikov vršilo v nedeljo, dne 30. junija 1889 v istih prostorih in po istem dnevnem redu.

Dnevni red:

1. Poročilo predstojništva o društvenem delovanju v preteklem letu, predlaganje končnega računa in bilance za leto 1888.
2. Poročilo nadzorništvu o pregledovanju računov in bilance za leto 1888.
3. Predlog predstojništva in nadzorništvu, naj se čisti dobiček izroči združnemu premoženju.
4. Volitev predstojništva in 5 odbornikov.
5. Volitev nadzorništvu.
6. Mogoči predlogi.

V Ormoži, dne 8. junija 1889.

Ivan Vertnik l. r. Dr. J. Geršak l. r.
tajnik. predsednik. 2-3

Apno, prav lepo, se dobi v Šegi po veliko vzame, ga dobi ceneje. Do železnice v Poličane postavljeno velja 5 fl. Naročniki se naj oglasijo pisмено pri Juriju Černoga, posestniku pri sv. Ani pošta Makole. 3-3

Priporočba!

Najfinejše in najnovejše sladkarije, torte, navadne, kakor zvišene, Maribor-borski za vino zelo izvrstni konfekt, raznovrstni suhar (evibak), razne sadne soke in v glažih kuhano sadje priporoča

Janez Pelikan,
konditor v Mariboru,
spodnja gosposka ulica. 1-12

Pravo francozko žganje (cognac).

Kaj je pravo francozko žganje?

Iz francozkega in južnoštajerskega jakega močnega brdskega vina izerpljeni alkohol, pod imenom „cognac“ zdravniški pripoznano dietično, duh in telo oživajoče slastno in zdravično sredstvo. Kaj se dobi navadno mesto takega zdravila? Navadno žesto s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak ničel. Če vsa vporabljenega sredstva proti ischias, reumatizmu, živčanim boleznim, izpadu las, protinu, trganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi in zobeh i t. d. nič ne pomagajo, naj še pokusi vsaki boleznik iz južnoštajerskega znamenitega Konjičkega, lastno pripravljenega vina destilovano, na vse ove bolezni čudno delujoče, pravo francozko žganje vporabiti. Mala stekl. 60 kr., v. 1 gl. 20 z. **Stari cognac**, posebnv okrevajočim in na želodcu bolanim preporučljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naročbe 4 v. steklenice pošiljajo se franko brez daljnih stroškov.

BENEDIKT HERTL

veliki posestnik na grajščini Gollé pri Konjicah, Južno-Štajerska.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Maribor
Gosposke ulice 3.
Prodajalnica papirja in vsakovrstne sprave za pisanje in solo, šolskih in molitvenih knjig
Naročajo se tudi lahko vsi možni listi avstrijski in
vnanji, ilustrirani časopisi.
poprej **EDUARD FERLINC.**
Zaloga za tovarne, vsake vrste knjig za trgovec, knjige za kopije, papirne žaklje in zvitke, papir iz slame, za loščenje in zavilke.
Novosti
posebno pisma za grafičarje, karton, svilnat in katunov papir v krasnih barvah po izvanredno nizki ceni.
Knjigovezarna.
Gosposke ulice 3
Maribor.